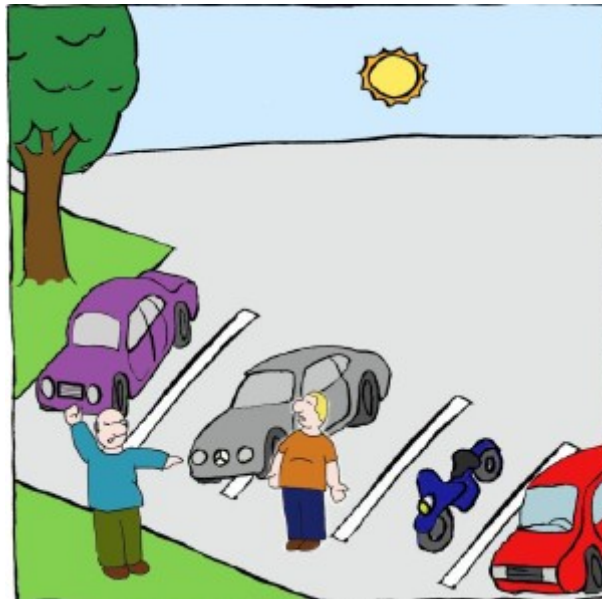
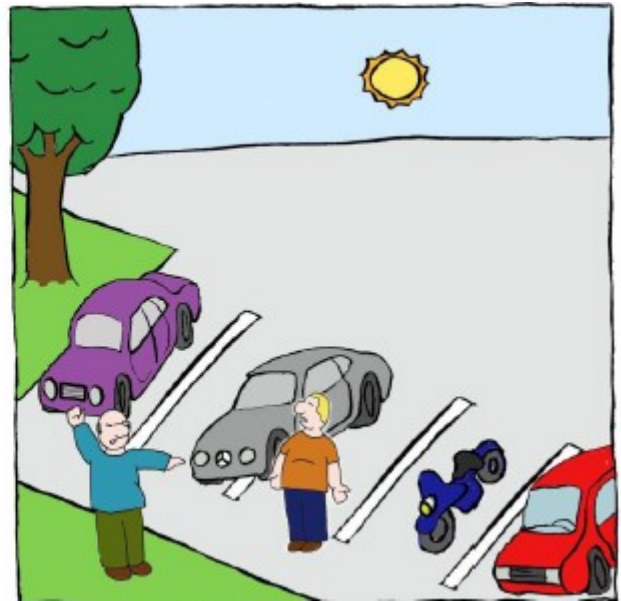

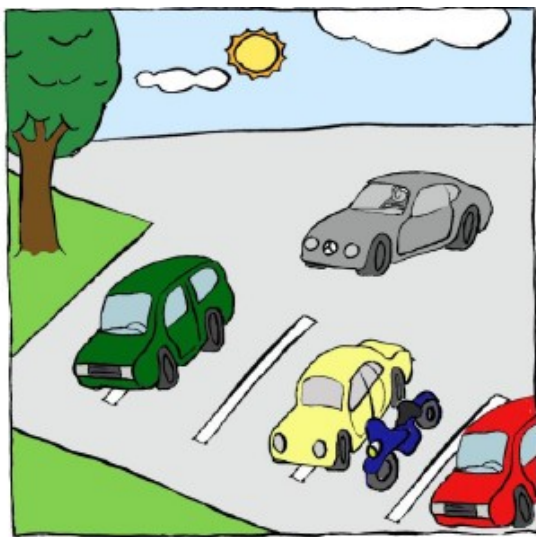
Sociální psychologie – přednáška 2

PhDr. Kateřina Bartošová, Ph.D.

Atribuce aneb jak si vysvětlujeme chování ostatních

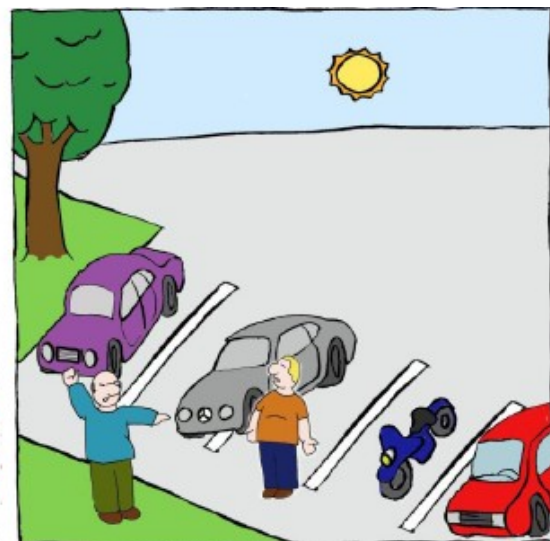

1

2

3

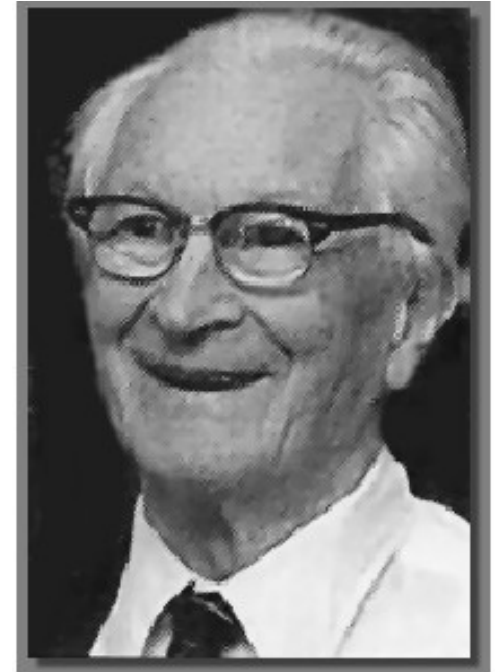
Atribuce

Způsob subjektivního vytváření spojitostí mezi příčinou a následkem chování.

Fritz Heider

- Psychology of interpersonal relationships 1958

Gestalt psycholog

Děláme-li chyby ve vizuální percepci, budeme je dělat i v sociální percepci = **naviní analýza událostí**

https://www.youtube.com/watch?time_continue=31&v=VTNmLt7QX8E

Naivní analýza událostí

- Pozorovatel situace si **automaticky, intuitivně a nedokonale** a často za **přehlížení situačních faktorů** spojuje navenek projevené chování s jeho nepozorovatelnými příčinami.
- Svět se stává předvídatelnějším, pozorovatel získává pocit větší kontroly a je schopen větší adaptivity

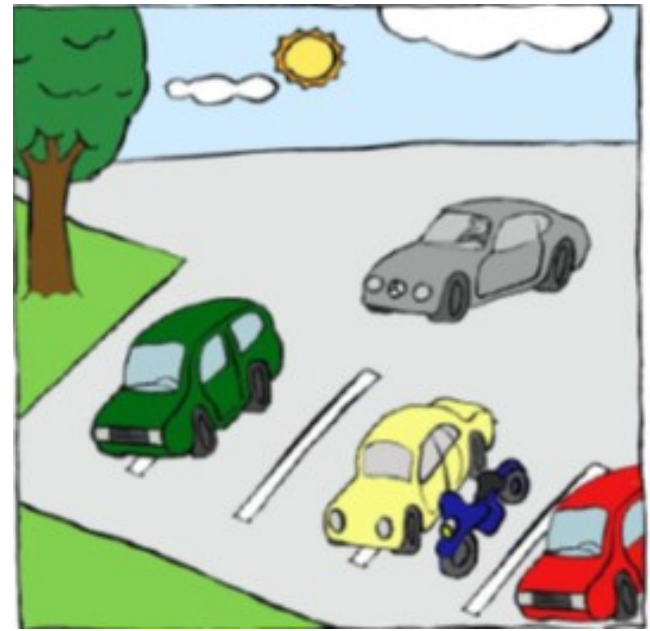
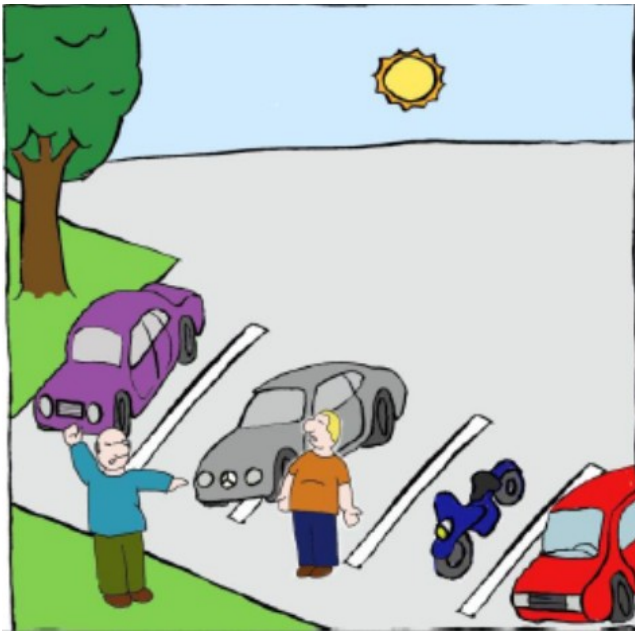
Čím si vysvětlujeme lidské chování a proč?

Osobnostní dispozice
(vnitřní místo kontroly)

x

situace ?

(vnější místo kontroly)

- Máme za to, že *čin je dobrým pokračováním aktéra.*
- Nedoceňujeme vliv situace, *přeceňujeme vliv osobnosti*
- Máme za to že *člověk je absolutní příčinou svých činů*

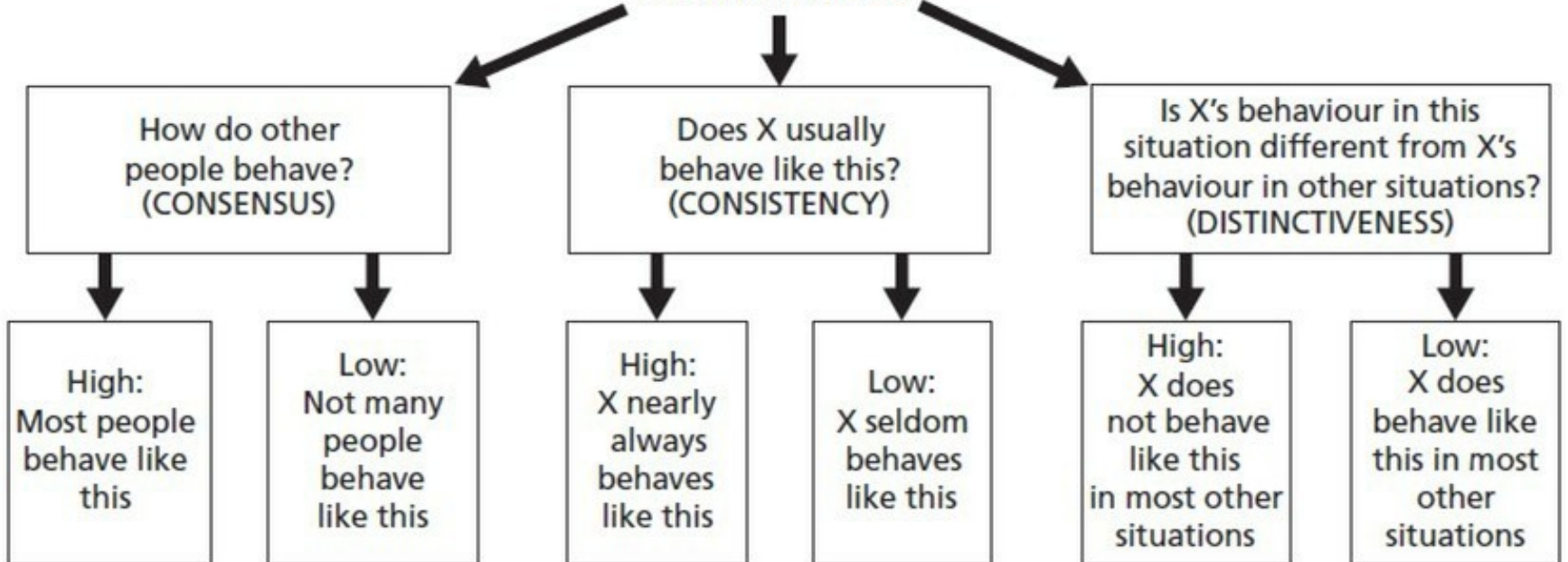
Harold Kelley – Model kovariace

- **konsensus**
(zda se druzí v podobných situacích chovají podobně)
- **distinktivnosti**
(jedinečnost chování aktéra, tedy zda se aktér chová k někomu či něčemu zvláštním způsobem nebo se tak chová ke všemu a všem)
- **konzistence**
(stálost jednání)

všechny proměnné variují na dvou rovinách, vysoké a nízké

COVARIATION

<i>Konsensus</i>	<i>Distinktivnost</i>	<i>Konzistence</i>	<i>Atribuce</i>
vysoký	vysoká	vysoká	Příčinu lze spatřovat v samotném objektu, o který se jedná (snadnost úkolu).
nízký	nízká	vysoká	Lze usuzovat na interní příčiny, nejčastěji na charakteristiky osoby (schopnosti).
nízký	vysoká	nízká	Příčinu představují okolnosti (jedinec měl pro splnění úkolu ideální podmínky, nikdo jiný a ani on sám v jiném čase neuspěl).

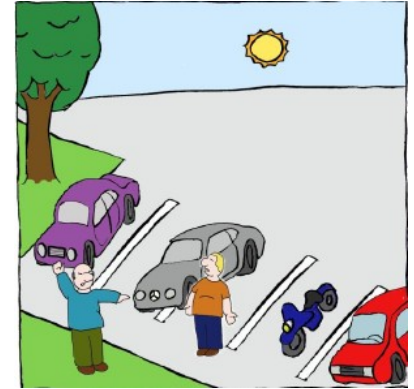
Atribuční teorie motivace a emocí – lidé jako živé bytosti

- Bernard Weiner (1972)

Rozlišuje 3 dimenze

- lokalizace (vnitřní x vnější)
- stálost (stabilní x nestabilní)
- kontrolovatelnost (kontrolovatelné x nekontrolovatelné)
- + emoce

- Např. pokud máme pocit, že si za svou situaci může jedinec (opilý muž, který spadl) sám – tedy dimenze ovlivnitelnosti – většinou mu nepomůžeme. Naopak, pokud se někdo (třeba žák ve škole) snaží, i když není příliš chytrý a nemá na to, aby zvládl zadaný úkol, máme tendenci ho oceňovat více, než osoby, které sice mají vysoké schopnosti, ale neprojevují dostatek úsilí.

Základní atribuční chyba

- Lee Ross

Posuzujeme-li negativní chování jiných jedinců, máme tendenci přeceňovat roli dispozičních činitelů (osobnosti).

Naopak vlastní selhání přisuzujeme situačním faktorům a vlastní úspěch připisujeme interním činitelům (výjimečnost, dokonalost), kdežto na úspěchu jiných mají podle nás větší podíl i vnější podmínky.

Co tedy dělat?

- Vždy zvažte, jaké jsou různé možné příčiny určité události
- Nepřijímejte zbrkle jen jedno vysvětlení
- Proberte si s druhými lidmi, k jakým důsledkům určitý styl vysvětlování událostí vede
- Ve svém životě bychom se měli snažit najít co nejrealističtější vysvětlení
- Neměli bychom pokaždé obviňovat druhé, když se nám něco nepodaří, ani bychom neměli vždycky obviňovat sebe, když se stane něco špatného.

Stanford marshmallow experiment

- Walter Mischel
- 1972
- Předškolní
- 16 chlapců/16 dívek

- Různé varianty experimentu

- Video:

https://www.youtube.com/watch?v=7_waarFnPOg

- Rozhovor Mischel:

<https://www.youtube.com/watch?v=0b3SWsjWzdA>

Počkaly? No a co?

- Lepší výsledky v testech
- Nižší míra závislostí
- Méně obézní
- Adaptivnější reakce na stres
- Sociálně zdatnější

horký x studený systém

